

Datum: 8 juni 2022

Betreft: Reactie internetconsultatie jacht op haas en konijn

Excellentie,

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze te geven op, en bezwaar te maken tegen, uw voornemen om de jacht op konijn landelijk en haas in 3 provincies komend seizoen niet te openen. Dit voornemen baseert u op een vermeende dalende populatietrend waarmee de staat van instandhouding in het geding zou zijn. Onze overwegingen en bewaren zetten we hieronder graag uiteen. Als Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging afdeling Noord-Brabant (verder Jagersvereniging) vertegenwoordigen wij ca. 4.000 jagers in de provincie Noord-Brabant, maar ook de 44 Brabantse wildbeheereenheden (WBE's).

Plaatsing haas en konijn op de rode lijst

Op 3 november 2020 is door uw ministerie een herziene Rode Lijst van de Nederlandse zoogdieren vastgesteld. Deze Rode Lijst is gebaseerd op het basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020, opgesteld door de Zoogdierverseniging. Daarin worden haas en konijn als "*gevoelig*" aangemerkt. Hoewel het haas als algemeen voorkomend wordt beschreven krijgt zij deze status omdat de populatiegrootte vergeleken wordt met die van 1950(!). Overigens wordt in hetzelfde rapport vermeld dat het haas door de Nederlandse afdeling van de International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) de kwalificatie "*least concern*" krijgt omdat de populatiegrootte de afgelopen 10 jaar minder dan 20% is veranderd. De Zoogdierverseniging blijkt in haar rapport de telgegevens waarop de populatietrend is gebaseerd verkregen te hebben van Sovon, een vereniging van vogeltellers. Hazen en konijnen zijn als bijvangst meegeteld bij broedvogeltellingen. Ook blijkt inmiddels dat 70% van het oppervlak van de provincie Noord-Brabant niet door Sovon meegeteld is. Van het beperkte areaal waar broedvogels geteld zijn zal dan waarschijnlijk ook slechts een klein deel privaat agrarisch gebied zijn waar hazen en konijnen vooral goed gedijen. Daarnaast zijn hazen en konijnen nachtactieve zoogdieren. Een recent rapport van Bureau Waardenburg (Analyse Dag-/Nachtellingen haas, konijn, ree, feb. 2022) laat zien dat er 's nachts tot wel drie keer zoveel hazen en konijnen geteld worden als overdag. Al deze informatie is niet meegenomen in uw overwegingen. Overigens houdt de Rode Lijst-status "*gevoelig*" nog niet in dat de soort "*kwetsbaar*" is (de daaropvolgende categorie), laat staat "*bedreigd*" of "*ernstig bedreigd*".

Opdracht aan de Wageningen Universiteit

De vermelding van haas en konijn op de Rode Lijst was aanleiding voor de Partij voor de Dieren om op 11 februari 2021 een motie in te dienen die u verzocht om haas en konijn van de lijst van vrij bejaagbare soorten te schrappen. Deze motie werd aangenomen en was voor u aanleiding om de Wageningen Universiteit (verder WU) opdracht te geven een studie te verrichten naar de staat van instandhouding van haas en konijn. Deze studie is in maart 2022 opgeleverd en bleek slechts een bureaustudie te zijn die dezelfde telgegevens van Sovon gebruikt heeft als de Zoogdierverseniging gebruikt heeft voor de Rode Lijst. Oude wijn in nieuwe zakken. Bovendien heeft de WU de

ontbrekende Sovon gegevens zelf met behulp van rekenmodellen (MaxEnt machine learning-algoritme) aangevuld om iets over de gehele provincie te kunnen zeggen. Daarbij zijn de telgegevens die de WBE's in de provincie Noord-Brabant verzamelen, en die de faunabeheerheid (FBE) Noord-Brabant gebruikt voor de onderbouwing van het faunabeheerplan (goedgekeurd door Gedeputeerde Staten, verder GS), door u volledig buiten beschouwing gelaten. Dat terwijl deze telgegevens wél speciaal voor dit doel verzameld zijn (zelfs wettelijk verplicht) en het gehele oppervlak van de provincie Noord-Brabant beslaan. Uiteindelijk is voor uw keuze om de jacht op hazen in 3 provincies te sluiten zelfs louter gebruik gemaakt van de laatste editie van de Telganger, een publicatie van de Zoogdiervereniging (en zijn we dus weer terug bij de bijvangst-gegevens van Sovon).

Uit bovenstaande mag blijken dat de data die gebruikt worden voor de onderbouwing van zowel de Rode Lijst als voor het rapport van de WU als voor de Telganger én dus ook uw voornemen om de jacht op haas (in 3 provincies) en konijn niet te openen niet valide zijn, terwijl er alternatieve data voorhanden zijn die speciaal voor dat doel verzameld zijn, de gehele oppervlakte van de provincie Noord-Brabant beslaat, én gebruikt zijn als basis voor het opstellen van het provinciale faunabeleid zoals vastgelegd in het faunabeheerplan. U passeert dus feitelijk het provinciale faunabeleid en diskwalificeert de onderbouwing daarvan en de data die wettelijk door de WBE's verzameld wordt.

Faunabeheerplan Noord-Brabant

Jacht op de vijf wildsoorten, waaronder haas en konijn, mag enkel plaatsvinden overeenkomstig het faunabeheerplan (Wnb art. 3.12 lid 1). Hiertoe verrichten de WBE's trendtellingen (Interim Omgevingsverordening provincie Noord-Brabant art. 7.15 lid 1), waaronder die van haas en konijn, en leveren deze gegevens aan de FBE. De FBE gebruikt deze gegevens voor de onderbouwing van het faunabeheerplan (Wnb art. 3.12 lid 5). Het faunabeheerplan wordt vervolgens goedgekeurd door Gedeputeerde Staten (Wnb art. 3.12 lid 7).

Het provinciale beleid met betrekking tot jacht ligt dus vastgelegd in het faunabeheerplan. In hoofdstuk 2 van het Faunabeheerplan Noord Brabant 2017-2023 staat in paragraaf 2.1.1:

'De jachthouder heeft een wettelijke inspanningsverplichting om een redelijke wildstand in het jachtveld te handhaven of te bereiken. Dat houdt in dat het niveau van de wildstand zodanig dient te zijn dat deze bijdraagt aan het voorkomen van schade zonder dat de staat van instandhouding van de soort daar onder te lijden heeft (Kamerstukken I, 2015/16, 33 384 X, p. 6). Dit betekent dat jacht, al of niet met het oogmerk voorkomen of beperken van schade, ook mogelijk is bij een ongunstige staat van instandhouding, zolang die toestand door de jacht maar niet verder verslechtert.'

Dus zelfs áls de omvang van de populatie al af zou nemen waardoor de staat van instandhouding ongunstig zou zijn, zoals u beweert, is jacht nog mogelijk en dient de jachthouder volgens de Interim Omgevingsverordening provincie Noord-Brabant toelichting bij art. 7.11:

'De ruimte moet bieden aan de jachthouder om invullingen te geven aan zijn verplichting om een redelijke wildstand op zijn jachtveld te handhaven of te bereiken.'

Maar wat zeggen de wettelijk verplicht verzamelde data van de trendtelling in de provincie Noord-Brabant nou eigenlijk over de staat van instandhouding van haas en konijn?

Haas

In het Faunabeheerplan Noord Brabant 2017-2023 staat in hoofdstuk 7.4 (Haas):

- *'In de provincie Noord-Brabant is de populatie sinds 2006 schommelend maar min of meer stabiel' en:*
- *'Het afschot van de genoemde aantallen in deze periode leidt niet tot een kleinere populatie bij het begin van het voortplantingsseizoen.'*

In het faunabeheerplan wordt dan ook geconcludeerd:

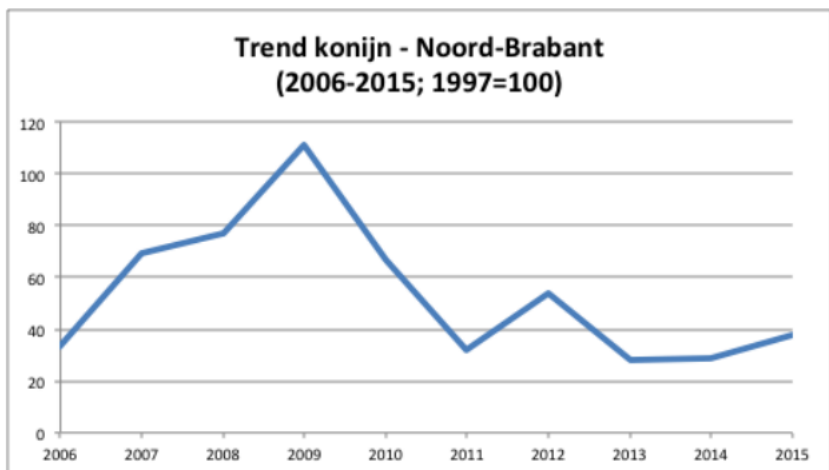
'De status als wild met een jachtseizoen is niet geheel voldoende om de haas, met het oog op voorkomen van schade, effectief te beheren. GS kunnen opdracht verlenen voor vangen of doden in geval van risico's voor het vliegverkeer. De Faunabeheereenheid zal incidentele ontheffingen aanvragen voor aan verjaging ondersteunend doden buiten het jachtseizoen en/of in het uur voor zonsopgang, het uur na zonsondergang en de nacht, met kunstlicht, restlicht- en warmtebeeldversterking en geluiddemper, met name voor vollegrondsgroente, fruitteelt en boomkwekerij.

Ontheffingen om lokaal een beperkt aantal hazen af te doden zijn geen risico voor het duurzaam voortbestaan van de haas in Brabant, ook niet in combinatie met het afschot als jachtwild. De stand is de afgelopen 15 jaar stabiel. Het afschot als jachtwild vindt plaats van half oktober tot 31 december. Het afschot van de genoemde aantallen in deze periode leidt niet tot een kleinere populatie bij het begin van het voortplantingsseizoen. De sterfte door afschot wordt deels gecompenseerd door minder natuurlijke sterfte. Jacht is in heel Europa geen bedreiging voor de haas. De populatiegrootte wordt bepaald door landbouwactiviteiten (Smith e.a. 2005), ziekten en predatie.'

Konijn

In het Faunabeheerplan Noord Brabant 2017-2023 staat in hoofdstuk 7.5 (Konijn):

- *'Sinds 2011 is de stand weer enigszins stabiel' en;*
- *'Het konijn komt verspreid door heel Noord-Brabant voor.'*

Trendtelling konijn Noord-Brabant

Bron: Faunabeheerplan Noord Brabant 2017-2023

In het faunabeheerplan wordt dan ook geconcludeerd:

'De status als wild en als landelijke vrijgestelde soort is niet geheel voldoende basis voor een effectief beheer. De Faunabeheereenheid zal incidenteel ontheffingen vragen voor het bestrijden van konijnen met alle wettelijk toegestane middelen in infrastructurele dijklichamen, waterkeringen, op sportvelden, industrieterreinen, begraafplaatsen..... De stand van het konijn fluctueert sterk door ziekten. Ontheffingen om een beperkt aantal konijnen af te schieten zijn geen risico voor het duurzaam voortbestaan van het konijn in Noord-Brabant, ook niet in combinatie met het afschot in het jachtseizoen en als soort van de landelijke vrijstellingslijst.'

Rol Brabantse WBE's

In de uitvoering van het provinciale faunabeleid spelen de WBE's een belangrijke rol. Behalve dat de WBE's verantwoordelijk zijn voor de trendtellingen van haas en konijn, en de resultaten hiervan verstrekken aan de FBE (art. 7.16 lid 1 Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant), zijn de WBE's er in bredere zin voor de:

'Uitvoering van het door de FBE opgestelde faunabeheerplan en om te bevorderen dat en duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, bestrijding van schadeveroorzakende dieren en jacht worden uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders' (art. 3.14 lid 1 Wnb).

Dit wordt nog eens onderstreept door de Memorie van Toelichting op artikel 3.12 Wnb bij de totstandkoming van deze wet:

'In het onderhavige wetsvoorstel hebben de wildbeheereenheden een meer prominente rol gekregen dan in de Flora- en faunawet. Het zijn over het algemeen de wildbeheereenheden die uitvoering zullen geven aan het faunabeheerplan. Zij zullen in de praktijk de beheerdaden verrichten op grond van de provinciale ontheffing voor beheer en zij bevorderen dat de aangesloten jachthouders de jacht en de schadebestrijding uitvoeren overeenkomstig het faunabeheerplan en ten dienste van de grondgebruikers. Voorts adviseren zij de faunabeheereenheid over de inhoud van de faunabeheerplannen en leveren zij – op basis van tellingen en een afschotregistratie – de gegevens aan ten behoeve van het faunabeheerplan.' (Tweede Kamer, Kamerstuk 33 348 nr. 3 p. 165)

De Faunabeheereenheid Noord-Brabant heeft veel moeite gedaan om de gevraagde data voor het onderzoek door Wageningen Universiteit aan te leveren, maar dit is ter zijde geschoven. Hier zijn wij dan ook absoluut niet over te spreken gezien alle moeite en energie die jarenlang door onze leden in het uitvoeren van de tellingen is gestoken.

Meerwaarde van de (Brabantse) Jager

Uw voornemen overvalt demotiveert een grote actieve groep van dertig tot veertigduizend Nederlanders, waaronder ook de jagers in onze provincie. Deze gepassioneerde praktijkmensen investeren al vele tientallen jaren moeite, tijd en eigen geld om flora en fauna in de brede zin (dus niet slechts t.b.v. haas en konijn) te verbeteren in het jachtveld waar zij vaak al decennia het jachtrecht huren van de grondeigenaren of percelen in eigendom hebben, terwijl voor de instandhouding c.q. verbetering van de flora en fauna, inclusief haas en konijn, deze tienduizenden vrijwilligers (die ook nauw samenwerken met de grondgebruikers in hun jachtveld) onmisbaar zijn.

Zij zijn ook samen met de grondgebruikers de oren en ogen in het veld, en constateren en melden activiteiten die het daglicht slecht kunnen verdragen. De wakende overheid is immers zo goed als verdwenen uit het veld. Uw voornemen zal het negatieve effect hebben dat het de motivatie van deze 'buitenlui' schaadt, en hen zo uit het veld jaagt, terwijl er geen positief effect van uw voornemen uit zal gaan.

Deze buitenlui zijn al decennialang in staat geweest om effectief en efficiënt hun jachtveld te beheren, c.q. de jachtdruk op populaties van o.a. haas en konijn aan te passen aan fluctuaties in die populaties, en om snel en effectief op te treden in geval van schade aan gewassen van grondgebruikers, met wie jachthouders meestal een jarenlange hechte relatie hebben. Dit zijn dezelfde mensen die door onze overheid gevraagd worden Wilde Zwijnen te schieten onder andere ter voorkoming van de insluip van de Afrikaanse Varkenspest. Dit wordt met veel motivatie uitgevoerd. Maar die motivatie zal snel verdwijnen wanneer de jagers verworden tot schietknechten van de overheid.

Mogelijke gevolgschade

Het niet openen van de jacht op haas en konijn zal, zoals onderbouwd in het faunabeheerplan, geen significant effect hebben op de populatiegrootte van deze soorten. Dat maakt de maatregel naar onze mening disproportioneel, terwijl het wel tot gevolg zou kunnen hebben dat er meer schade komt van deze soorten. Daarbij kan gedacht worden aan vraat- en graafschade in fruitteeltbedrijven, maar ook in sportvelden of begraafplaatsen, waarvan het moeilijk zou kunnen worden het bestrijden van deze schade te onderbouwen, en ook eventueel zouden kunnen leiden tot meer gerechtelijke procedures.

Bovendien zijn de ca. 4000 jachthouders in de provincie Noord-Brabant, verenigd in vierenzeventig WBE's, vrijwilligers die zich met veel toewijding dagelijks inzetten om het provinciale faunabeleid zoals vastgelegd in het faunabeheerplan uit te voeren. Het onderscheid dat de wet maakt in 1) (benuttings-)jacht; 2) schadebestrijding en 3) populatiebeheer (art. 3.14 lid 1 Wnb), is voor een jager een evenwicht tussen rechten (verantwoorde en duurzame benutting) en plichten (zoals bijvoorbeeld het bijdragen aan verkeersveiligheid en voorkomen van economische schade). De inspanningsverplichting van de jager voor een redelijke wildstand gaat daarbij hand in hand met bijvoorbeeld biotoopverbeterende maatregelen, die ook haas en konijn ten goede komen. Het wegnemen van verantwoordelijkheden komt de motivatie voor dergelijke inspanningen niet ten goede. Dit delicate evenwicht dreigt verstoord te worden en daarmee zou de uitvoering van het door GS vastgestelde faunabeheerplan in bredere zin in gevaar kunnen komen.

Onze zienswijze

Gebaseerd op bovenstaande uiteenzettingen zijn wij, samen met de Brabantse WBE's, van mening dat:

- De data die gebruikt zijn om tot uw voornemen te komen niet valide zijn en niet voor dat doel verzameld, terwijl er data beschikbaar zijn die wél speciaal voor dat doel verzameld zijn (door WBE's conform wettelijke verplichtingen) en dienen ter onderbouwing van faunabeleid;
- De staat van instandhouding van het haas en konijn in de provincie Noord-Brabant stabiel zijn;
- Zelfs indien de staat van instandhouding toch ongunstig zou zijn, dit volgens provinciale regelgeving geen gevolgen voor de jacht zou moeten hebben zolang die toestand door de jacht maar niet verder verslechterd;
- Jacht geen invloed heeft op de omvang van de hazen- en konijnenpopulatie;
- De voorgenomen maatregel dus geen effect zal hebben en daarmee disproportioneel genoemd kan worden.
- De voorgenomen maatregel contraproductief zal werken door het verdwijnen van de motivatie bij de jagers die door hun activiteiten grote meerwaarde hebben voor de biodiversiteit en de leefbaarheid van het buitengebied.

Ons verzoek aan u als minister

Uw voornemen om de jacht op konijn landelijk en haas in drie provincies komend seizoen niet te openen is naar onze mening een ineffectieve en disproportionele maatregel die een delicaat evenwicht in het faunabeheer dreigt te verstoren en een klap in het gezicht is van alle jagers die zich dagelijks inspannen om het provinciale faunabeleid uit te voeren en met verplichte en transparante trendtellingen rekenschap over hun handelen afleggen. Monitoring hiervan is voor de provincie geen aanleiding geweest zich zorgen te maken over de staat van instandhouding van haas en konijn in de provincie Noord-Brabant.

Namens alle jagers in de provincie Noord-Brabant verzoeken wij u dan ook om uw voornemen te herzien.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R.M.M. Vos', with a large, sweeping flourish extending to the right.

Ing. R.M.M. Vos

Namens de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging afdeling Noord-Brabant